

Alþingi v/Austurvöll
b.t. til nefndasviðs

Reykjavík 11. desember 2008

Umsögn Félags forstöðumanna ríkisstofnana um frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 47/2006, um kjararáð, þskj. 283 — 210. mál.

Félagi forstöðumanna hefur borist framangreint frumvarp til umsagnar. Í frumvarpinu er lagt til að "við lögina bætist nýtt ákvæði til bráðabirgða, svohljóðandi: Þrátt fyrir ákvæði 8. og 10. gr. skal kjararáð fyrir árslok 2008 kveða upp nýjan úrskurð er feli í sér 5–15% launalækkun alþingismanna og ráðherra er gildi frá 1. janúar 2009. Til ársloka 2009 skal ráðinu óheimilt að endurskoða úrskurð þennan til hækkunar. Jafnframt skal kjararáð svo fljótt sem auðið er endurskoða kjör annarra er undir það heyra, til samræmis, að teknu tilliti stjórnskipulegrar sérstöðu dómara. Ákvæði þetta gildir ekki um forseta Íslands."

Kjararáð úrskurðar um laun forstöðumanna ríkisstofnana með nokkrum undantekningum, annars vegar þar sem sérlög mæla fyrir um annað fyrirkomulag og hins vegar þar sem rekstur í ríkiseigu er í hlutafélagsformi. Ákvæði frumvarpsins "Jafnframt skal kjararáð svo fljótt sem auðið er endurskoða kjör annarra er undir það heyra, til samræmis" vísar m.a. til launakjara forstöðumanna. Í athugasemdum við frumvarpið kemur fram að kjararáði sé eftirlátið svigrúm til að útfæra þá ákvörðun en tilgangurinn að baki lagabreytingunni sé sá að lækkun verði að jafnaði hlutfallslega mest hjá þeim sem hæstu launin hafa. "Við mat á þessu má gera ráð fyrir að kjararáð liti bæði til ákvörðunar varðandi alþingismenn og ráðherra og launaþróunar hjá viðmiðunarhópum að því marki sem hún liggur fyrir í samræmi við ákvæði laga nr. 47/2006" segir í greinargerðinni.

Í svarbréfi kjararáðs til forsætisráðherra 1. desember 2008 vegna bréfs hans 21. nóvember 2008 með tilmælum um tímabundna launalækkun, þ.e.a.s. út árið 2009, til þeirra sem undir kjararáð falla, segir; "Kjararáð er sjálfstæð stjórnsýslunefnd, sem í störfum sínum er bundin af lögum um kjararáð nr. 47/2006 og stjórnsýslulögum nr. 37/1993. Verkefni kjararáðs er að ákveða laun og starfskjör þeirra sem tilgreindir eru í 1. gr. laga um kjararáð, með þeirri undantekningu sem felst í lögum nr. 88/1995 um þingfararkaup alþingismanna og þingfararkostnað. Ber ráðinu við launaákvæðanir að gæta þess samræmis sem tilgreint er í 8. gr. laganna. Samkvæmt 1. mgr. 10. gr. skal ráðið taka mál til meðferðar þegar því þykir þurfa og ætíð ef orðið hafa verulegar breytingar á þeim launum, sem höfð skulu til viðmiðunar samkvæmt lögnum eða á störfum þeirra, sem úrskurðarvald ráðsins tekur til. Samkvæmt 2. mgr. 10. gr. er ráðinu skylt að meta, eigi sjaldnar en árlega, hvort tilefni sé til breytinga á starfskjörum sem ráðið ákveður."

Í bréfinu kemur fram sú efnisregla 8. gr. laganna að kjararáð skuli ætíð taka tillit til almennrar þróunar kjaramála á vinnumarkaði en að kjararáði virðist ekki ætlað að vera stefnumótandi um kjarapróun í landinu, sbr. ákvæði 10. gr. um hvenær taka skuli mál til skoðunar, þ.e. "ef orðið hafa verulegar breytingar á þeim launum í þjóðfélaginu sem höfð skulu til viðmiðunar samkvæmt lögum þessum eða á störfum þeirra sem úrskurðarvald þess tekur til." Einnig kemur fram að áður en bréf forsætisráðherra barst, hafði kjararáð þegar hafið athugun á því hvort efni væru til breytinga á þeim launum og starfskjörum sem kjararáð ákveður en ráðið sé bundið af ákvæðum stjórnsýslulaga, nr. 37/1993, um meðferð mála og beri því meðal annars að tryggja, að mál séu nægilega upplýst áður en ákvörðun er tekin eða úrskurður felldur. Skammt sé liðið frá því að efnahagsáföll dundu yfir, kjarasamningar hafi ekki verið endurskoðaðir og traust gögn um launaþróun síðustu tveggja mánaða liggja ekki enn fyrir, og því telji kjararáð ekki lagaskilyrði til að fella nýjan almennan úrskurð um laun og starfskjör þeirra, sem úrskurðarvald ráðsins tekur til.

Í 8. gr. laga nr 47/2006 um kjararáð eru tilgreindar viðmiðanir ráðsins við úrlausn mála:

1. Gæta skuli innbyrðis samræmis í starfskjörum þeim sem ráðið ákveður.
2. Starfskjörin séu á hverjum tíma í samræmi við laun í þjóðfélaginu hjá þeim sem sambærilegir geta talist með tilliti til starfa og ábyrgðar.
3. Við ákvörðun launakjara skuli kjararáð sérstaklega gæta samræmis milli þeirra og þeirra kjara hjá ríkinu sem greidd eru á grundvelli kjarasamninga annars vegar og ákvarðana kjararáðs hins vegar.
4. Kjararáð skuli ætíð taka tillit til almennrar þróunar kjaramála á vinnumarkaði.

Í 10. gr. sömu laga er mælt fyrir um að kjararáð skuli ætíð taka mál til meðferðar ef orðið hafa verulegar breytingar á þeim launum í þjóðfélaginu sem höfð skulu til viðmiðunar.

Niðurstaða

Félag forstöðumanna ríkisstofnana leggur til að frumvarpinu verði breytt og það taki einvörðungu til kjara alþingismanna og ráðherra. Um launakjör annarra sem heyra undir kjararáð fari eftir lögbundnum viðmiðunum ráðsins við úrlausn mála. Telur félagið rétt að benda á að embættismenn njóta ekki eins og annað launafólk réttinda skv. 2. mgr. 75. gr. stjórnarskrárinnar sem bætt var við stjórnarskrána 1995 og er svohljóðandi: *"Í lögum skal kveða á um rétt manna til að semja um starfskjör sín og önnur réttindi tengd vinnu."* Telur félagið að stjórnarskrárákvæði þetta setji skorður við endurteknum breytingum löggjafans á málsmeðferðarreglum um starfskjör embættismanna. Að auki þarf að taka tillit til þess að forstöðumönnum eru í lögum settar skorður við því að taka að sér önnur launuð störf sem er eðlilegt með hliðsjón af stöðu og eðli starfa forstöðumanna ríkisstofnana.

F.h. Félags forstöðumanna ríkisstofnana

Haukur Ingibergsson, formaður